

דף ב' ע"ב

במשנה: ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד.
ויש להבין, למה צריכים מיד להוסיף, יתחילו לדון כשהם עדיין כ"ב, ואם יזדמן שיהיו י"א מזכים וי"א מחייבים יוסיפו עוד אחד, וכמו שמצינו בכה"ג שאחד אומר איני יודע שמוסיפין עוד אחד.

ותירץ בספר אהלי יצחק, דזה הוי מילתא דלא שכיחא שאחד מדייני הסנהדרין יאמר שאינו יודע, שהרי כולם היו צריכים להיות מומחים, ומוסמכים ולכן אין מוסיפין מיד כיון שאין חוששים לזה, אבל שיזדמן שיהיו שקולים היה שכיח מאד, ולכן דאגו לכך מראש.

★★

בגמ': עירוב פרשיות כתוב כאן, וכי כתיב כי הוא זה אמל"ה הוא דכתיב.

ופירש"י: פסוק הוא מפרשה אחרת נתערב בזו שאינו מקומו כו'.

כתב מהרצ"א מדינוב ז"ל בספרו דברים אחדים על משניות (שביעית פרק ו' משנה ו') רמז בהא דעירבה התורה אם כסף תלוה וכו' עם כי הוא זה הנאמר בפרשת שומרים, על פי מה שכתב הרמב"ם (בהקדמה לפירוש המשניות) שלולא המשתגעים לא ה' העולם נבנה, ומה שאנשים אצים רצים אחרי הכסף והזהב, הוא הכל שבא יבא הצדיק ויירשנו, כמו אותו עשיר שבנה ארמון גדול, הכל בשביל שיבא שם חסיד אחד בשעת הגשמים, וגגו של הארמון יסוך עליו מפני הגשמי זעף, ו"ברוך אשר מסר עולמו לשומרים".

וזהו הרמז כאן שאשר יאמר כי הוא זה שנאמר בפרשת שומרים, שייך לפרשת אם כסף וגו', שהקב"ה מסר כספו לשומרים בעולמו, שיכין רשע וילבש צדיק, ויהנו מכספיו צדיקים הבאים אחריו.

★★

בגמ': עירוב פרשיות כתוב כאן כו'.

הגרח"ק שליט"א בספרו טעמא דקרא (פ' משפטים) ביאר באמת למה נאמר כי הוא זה בפרשת שומרים, דהנה ברמב"ם מבואר דהא דשומרים חייב שבועה אף בכופר

מזקני ישראל (סו"פ משפטים, שמות כ"ד א'). שהם נגד שבעים אומות, שמזה נעשו בדור הפלגה שבעים לשונות (כמבואר לקמן י"ז ע"א), ויש לכל א' מהם שר ברקיע, כמבואר בפרקי דר"א (פ' כ"ד) שהקב"ה אמר לע' מלאכים המסובבים את כסא הכבוד "בא ונבלבל את לשונם", ונגד זה יש בסוכות שבעים פרי בחג.

ולכן יש ע' סנהדרין, שמספר זה כולל כל הכוחות, וראוי מספר זה שישרה עליהם השכינה, שהוא מול מספר זה במלאכים העליונים, וכמו שמצינו במשכן שהיו שם דמות משמשים במרום ועל זה ה' השכינה שורה, וכן הדגלים במדבר ה' מנין דמות המלאכים בשמים, שהם ארבע החיות.

וכתב עוד שהשבעים ואחד סנהדרין, עם השכינה השורה עמהם, הם מספר ע"ב, רמז לשם ע"ב (עיין סוכה מ"ה ע"א ברש"י במשנה מקור שם ע"ב), וזהו כוונת הכתוב על השופטים "אני אמרתי אלקים אתם" (תהלים פרק פ"ב) ששמי כלול בתוכם, ואם כן איך "ועד מתי" תשפטו עול ותשאו פני רשעים כיון שהשם הנכבד עמכם בדבר המשפט, ואיך תכעיסו אותי על פני.

★★

במשנה: ומנין לעדה שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצא יהושע וכלב.

בספר "דרך שיחה" פ' שלח כתב וז"ל: שאלה: שמעתי להקשות כי בחז"ל איתא שלמרגלים היה לכל אחד אדם נוסף עמו, א"כ איך למדו במסכת סנהדרין (ב', א') "מנין לעדה שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצא יהושע וכלב", הרי היו עשרים? (וזו כוונת הגרע"א בגליון הש"ס סוטה ל"ד, א' על התוס' שם ד"ה טורטני, ע"ש).

תשובה: החז"ל הנ"ל הוא בירושלמי (סוטה פ"ז ה"א), אך מנא לן שגם אלו הוציאו דיבה, אמנם אח"כ נמשכו עם כל ישראל וככל ישראל היו, ורק יהושע וכלב זכו ליכנס לאר"י, אבל הם לא הוציאו דיבה ע"כ. וכע"ז תירץ אדמו"ר האמרי אמת זצ"ל (הובא בליקוטי יהודה פ' מקץ בראשית י"ב, ה' עיין שם עוד).